

EN NØDVENDIG PARTNER

Ungdomsskolens rolle i
organiseringen af den åbne skole

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING

Ungdomsskoleforeningen

ung

En nødvendig partner

Ungdomsskolens rolle i organiseringen af den åbne skole

Udgiver:
Ungdomsskoleforeningen
Rugårdsvej 9 B
5000 Odense C.
Tlf. 66 149 149
Mail: ung@ungdomsskoleforeningen.dk
www.ungdomsskoleforeningen.dk

Redaktion: Janni Kristensen, Mads Søndergaard Thomsen og Kent Sørensen (ansv.)

Produceret med støtte fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling

Marts 2016

ISBN: 87-89371-59-7

Ungdomsskoleforeningen

ung

Rugårdsvej 9 B
5000 Odense C
Tlf. 66 149 149
ung@ungdomsskoleforeningen.dk
www.ungdomsskoleforeningen.dk

Indhold

Forord.....	04
Metode & tak.....	05
Analyse	06
Opstart og implementering	06
Pennen til papiret – samarbejdsaftaler.....	09
Organisatoriske rammer.....	11
Initiativ i forvaltningen	11
Ledelsen i spil	11
Arbejdstid – muligheder og udfordringer.....	14
Økonomi	16
En investering i fremtiden	16
Udviklingen år to	18
Den kommunale virkelighed	18
Ny virkelighed, nyt marked	19
Ledelse løfter opgaven	21
Afsmittende effekter.....	22
Konklusion: Succeser og udfordringer.....	24
Typologier	26
København	26
Horsens	27
Egedal.....	28
Odense - UngNord	29
Nørddjurs.....	30
Kolding	31
Randers	32

Forord

Projektet "Samarbejde om læring i den åbne skole" (SoL-projektet) nærmer sig sin afslutning. Dermed er ungdomsskolernes arbejde med at indgå konstruktive samarbejder og partnerskaber med folkeskolerne naturligvis ikke til ende. Det fortsætter, som det netop er intensionen med reformen af folkeskolen og tankerne bag den åbne skole. Men det er tiden at gøre status over såvel SoL-projektet som de generelle erfaringer fra ungdomsskolens engagement i den åbne skole.

Og lad det være sagt med det samme: Ungdomsskolen har vist sig som en givende og nødvendig partner for folkeskolen. Ungdomsskolen formår at binde folkeskolen og lokalsamfundet sammen, så tankerne om, at skolen skal åbne sig kan konkretiseres og føres ud i livet til gavn for alle parter. Ungdomsskolen formår samtidig at levere kvalitativ læring, der både foregår i nye og anderledes rammer, udføres på en anden måde, virker motiverende for elevernes lyst til at lære, og samtidig understøtter målene i den nye folkeskole.

Ungdomsskoleforeningen var fra starten positiv over for idéen om et tættere samarbejde med folkeskolerne omkring f.eks. valgfag, understøttende undervisning og lektiecaféer. For det første, fordi vi så et fornuftigt perspektiv i at åbne skolerne for det lokale samfund herunder foreningsliv, idrætsforeninger og uddannelsesinstitutioner. For det andet fordi vi i al beskedenhed mente, at ungdomsskolerne havde meget at bidrage med i den sammenhæng – især set i lyset af tankerne om at skabe en anden form for læring end den traditionelle. Den længere skoledag skulle ikke være mere af det samme, men mere af noget andet. Endelig kunne vi også se fordele for ungdomsskolens egen virksomhed, da folkeskolen er en central samarbejdspartner for en mere fri skoleform, som opererer på forskellig vis i det folkeoplysende, kommunal- og uddannelsespolitiske felt.

Derfor er det også med glæde, vi nu kan konstatere, at mange af idéerne, som blev præsenteret i såvel publikationer som på konferencer, er blevet realiseret. Resultaterne, som de fremlægges i nærværende kataloger og på afslutningskonferencen for SoL-projektet, peger på positive erfaringer, selv om der i sagens natur også har været og er udfordringer af såvel organisatorisk som økonomisk karakter. F.eks. skal vi klart opfordre de kommunale forvaltninger til at rammesætte arbejdet med den åbne skole, da det understøtter mulighederne, ligesom den økonomiske fordeling af udgifterne bør afklares.

Ungdomsskolen er ikke hele løsningen, men er uden tvivl en væsentlig del af løsningen på de udfordringer, implementeringen af den nye folkeskole medfører. Ungdomsskolen kan give et markant fagligt kvalificeret bud på undervisning i autentiske læringsmiljøer med andre lærerkræfter og med anvendelse af et udvidet læringsbegreb.

Derfor vil vi også fastholde vores positive tilgang til reformen og tankerne om den åbne skole. Det betyder ikke, at der ikke kan være brug for justeringer. Selvfølgelig kan der det. Men vi håber ikke kritikken fra forskellige sider fører til en tilbagerulning af tankerne om at åbne skolen for det omgivende lokalsamfund bl.a. gennem indgåelse af partnerskaber. Det vil være ærgerligt, da processen først lige er sat i gang og skal have længere tid for at vise sin fulde effekt. Konklusionerne fra SoL-projektet understøtter netop, at ungdomsskolen er en nødvendig del af løsningen på de udfordringer folkeskolen står over for. Det giver merværdi at inddrage ungdomsskolen og andre partnere i den åbne skole, det giver en anderledes tilgang til læring og dermed øget motivation og lyst til at lære for de unge.

Med disse praksiskataloger ønsker vi at udbrede erfaringer fra de deltagende caseskoler i SoL-projektet. Selvfølgelig med det mål, at det kan inspirere andre ungdomsskoler, men også folkeskoler, forvaltninger, politikere og andre med interesse for den åbne skole.

Der er stadig brug for at gøre en god skole bedre – med ungdomsskolen.

Kent Sørensen
Konst. formand

Lars Buchholt Kristensen
Næstformand

Metode & tak

Undersøgelsen er gennemført i perioden september 2014 til marts 2016 i samarbejde med syv ungdomsskoler landet over og Center for Ungdomsforskning (CeFU) ved Aalborg Universitet.

Caseskolerne er udvalgt på baggrund af et ønske om geografisk spredning og for at sikre forskelligartede tilbud. I projektperioden har caseskolerne været konstruktive samarbejdspartnere, der foruden at stille egen tid til rådighed for projektet har fungeret som kontakt til deres samarbejdspartnere.

Ungdomsskoleforeningens medarbejdere har gennem projektperioden, foruden indledende besøg hos caseskolerne, foretaget 39 interviews. Interviewene er gennemført over to gange for at sikre, at en evt. udvikling kunne afdækkes. Første interviewrunde fandt sted i perioden oktober 2014 til februar 2015 og anden interviewrunde i perioden september 2015 til december 2015. Som følge heraf har projektet dækket både skoleåret 2014/2015 og 2015/2016, men har dog ikke haft muligheden for at følge skoleårene fuldstændigt fra start til slut.

Alle citaterne i rapporten er anonymiseret, men såvel kommune som ansættelsesforhold fremgår. Caseskolerne har ligeledes stillet alt tilgængeligt skriftligt materiale til rådighed, når det har været ønsket fra Ungdomsskoleforeningen.

I oktober 2015 er der desuden gennemført en spørgeskemaundersøgelse udsendt til alle landets ungdomsskoler. I alt 56 besvarelser er indkommet, og disse danner grundlag for de kvantitative analyser, der enkelte steder supplerer citaterne.

Center for Ungdomsforskning ved Institut for Læring og Pædagogik, Aalborg Universitet, har gennem et følgeforskningsprojekt undersøgt elevernes motivation og trivsel i udvalgte samarbejdsfag. Rapporten udgives særskilt. Tak til Mette Pless og Kira Kofoed for et godt og konstruktivt samarbejde i projektperioden.

Der skal lyde en stor tak til ledere og medarbejdere, der har stillet sig til rådighed for interviews i projektperioden. En særlig tak til Københavns Kommunes Ungdomsskole, Ung Egedal, UngNord, Ungdomsskolen Kolding, Horsens Ungdomsskole, Randers Ungdomsskole og UngNorddjurs, der igennem hele projektet har bidraget med hårdt arbejde og velvillighed.

Til projektet har været tilknyttet en følgegruppe med repræsentanter fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, Kommunernes Landsforening, Skole og Forældre, Skolelederforeningen, Uddannelsesforbundet, Landsorganisationen for Ungdomsskoleledere, samt Ungdomsskoleforeningens bestyrelse. En særlig tak skal lyde til Hong Quang Ha, Peter Bjørn, Caroline Hegelund, Mette With Hagensen, Jørgen Mandrup, Jan Andreasen, Thomas N. Feldborg Bruun, Susanne Tellerup og Per Lindegaard Christensen.

Ungdomsskoleforeningen, marts 2016

Analyse

Opstart og implementering

Københavns Kommunes Ungdomsskole

Københavns Kommunes Ungdomsskole (KKU) valgte en meget proaktiv tilgang til at komme i gang med arbejdet med åben skole. KKU har i nogen grad valgt at trække på allerede eksisterende tilbud, som så er blevet tilpasset til folkeskolens rammer. Til det arbejde blev der nedsat en arbejdsgruppe, der skulle fokusere tilbuddene, bestående af repræsentanter fra ledelsen, en akademisk medarbejder og et par undervisere.

Da kataloget var færdigt, blev det sendt til folkeskolerne, men måske var de ikke nået ligeså langt. Deres tænkning var ikke på samme sted, og dermed blev kataloget måske i højere grad en anledning til at starte en dialog med skolerne. KKU beskriver det som et umodent marked: køber og sælger (folkeskolen og ungdomsskolen) var ikke klar til at handle endnu. Først i maj-juni 2014 (kataloget var klar i marts) var skolerne klar til at snakke om hvilke tilbud, der kunne have interesse for deres elever. Hos KKU har man erfaret, at både idékataloget og dialogen var den rette tilgang, da de ved hjælp af disse fik mange samarbejder sat i stand.

Ung Egedal

Hos Ung Egedal har man siden 2004 samarbejdet med skolerne omkring et samarbejdsfaget Filmprojekt, samt SSP-fag i skoletiden. Derfor var en lang række samarbejdsrelationer og kommunikationskanaler allerede på plads. Efter skolereformen var på plads valgte man i januar 2014 at udarbejde et mere omfattende katalog med ungdomsskolens tilbud. Kataloget blev distribueret til skolerne, hvorefter skolerne kunne se, hvad ungdomsskolen kunne bidrage med i åben skole samarbejdet. I kataloget var det vigtigt for ungdomsskolen, at man tilbød fag, som var anderledes end, hvad man ellers så i folkeskolen, og at man bragte andre kompetencer i spil. Folkeskolen kunne også komme med deres egne input og idéer til kataloget. Herigennem opstod muligheden for at skabe et fælles projekt mellem ungdomsskolen og folkeskolen.

En forudsætning for samarbejdet har været de gode relationer. Ungdomsskolen tilskriver de personlige relationer – og det gode ry – opbygget gennem en lang periode stor betydning for succes. Ikke mindst har en medarbejders samarbejde med folkeskolen gennem mange år været fremhævet.

Ved at have leveret god kvalitet i ungdomsskolens tilbud gennem mange år, har man opnået en position hvor der er stor respekt for det arbejde ungdomsskolen leverer. Derfor har skolerne været villige til at indgå i samarbejdet med ungdomsskolen.

Ung Nord, Odense

Hos Ung Nord i Odense startede arbejdet med åben skole før reformen trådte i kraft. Allerede i 2012 indførte Odense Kommune nye rammer for folkeskolen, bl.a. med en længere skoledag. Derfor indkaldte forvaltningen i Odense til et stormøde for skoleledere, ungdomsskoleledere og andre interesserede. Et møde, hvor man skulle diskutere, hvordan man kunne åbne for skolen, og hvad der var af muligheder. Efter dette møde blev der mellem Ung Nord og en lokal skole hurtigt udviklet et samarbejde om valgfag, idet begge parter kunne se muligheder ved et sådant samarbejde. Samarbejdet omkring valgfag var en succes og eksisterer nu på tredje skoleår, hvor flere skoler, uddannelsesinstitutioner og kulturinstitutioner indgår i samarbejdet.

Ungdomsskolen Kolding

Da Ungdomsskolen Kolding begyndte arbejdet med åben skole, oplevede de, at skolerne i Kolding Kommune endnu ikke var klar til et samarbejde. Derfor valgte ungdomsskolen at fokusere på tilbud, som folkeskolen nemt kunne spejle sig i. Tilbud, hvor det stod klart, hvordan ungdomsskolen kunne understøtte i folkeskolen. For Ungdomsskolen Kolding var det vigtigt, at deres tilbud var velbeskrevet, så både forvaltningen og skolerne vidste, at ungdomsskolens tilbud var på et fagligt højt niveau.

Ungdomsskolens tilbud blev samlet og præsenteret i et katalog, som blev personligt leveret til Koldings 13 overbygningsskoler, da det gav ungdomsskolen muligheden for at forklare skolerne tankerne bag kataloget og drøfte ønsker og muligheder for fremtidig samarbejde. Kataloget blev taget godt imod, men man oplevede, at skoler, som allerede havde en god tilknytning til ungdomsskolen, var mere åbne for ungdomsskolens tilbud.

Horsens Ungdomsskole

Horsens Ungdomsskole oplevede store problemer med at få aftaler med folkeskolerne i deres kommune på trods af, at de valgte at være initiativrige i deres tilgang til at indgå samarbejdsaftaler. De ville ikke vente til, skolerne kom til dem, hvor ungdomsskolelederen efter aftale med skolechefen valgte at bruge sit netværk til at starte arbejdet med åben skole. Gennem dialog med skoleledere på deres forsamlinger fik ungdomsskolen udarbejdet et katalog, som skolelederne blev præsenteret for. Herefter valgte Horsens Ungdomsskole at opsøge alle skolerne i Horsens Kommune. Formålet var, at man med hver skole udarbejdede lokale samarbejdsaftaler, hvor hver skole kunne komme med deres ønsker til et samarbejde. Succesen var begrænset; i 2014 indgik man ingen aftaler med folkeskolerne. Horsens Ungdomsskole vurderer selv, at man var alt for ambitiøs og vidtrækkende i sit udbud af tilbud.

UngNorrdjurs

Hos UngNorrdjurs valgte man at sikre dialogen med skolelederne tidligt i arbejdet med åben skole. For ungdomsskolen var det vigtigt, at man i fællesskab med folkeskolerne udviklede ungdomsskolens tilbud, så de passede til folkeskolen. Med hjælp fra forvaltningen fik man hos UngNorrdjurs forpligtet skolelederne på et møde, hvor ungdomsskolen kunne præsentere deres tanker og åbne for dialogen. I efteråret 2014 besøgte ungdomsskolen kommunens skoler, hvor de udleverede et idékatalog, som skulle danne grundlag for en dialog.

Efter at have fået skolernes input udarbejdedes et samarbejds-katalog, som tog udgangspunkt i skolernes ønsker. Samarbejds-kataloget blev taget godt imod, men skolerne var ikke klar til at samarbejde endnu. Skolerne efterspurgte, at ungdomsskolen kom tilbage i foråret 2015, hvor de ville være klar til at diskutere næste skoleår. For UngNorrdjurs blev år ét – skoleåret 2014/2015 – et udviklings år, hvor kontakten til skolerne og ungdomsskolens tilbud var i fokus.

Randers Ungdomsskole

Randers Ungdomsskole havde allerede en god kontakt og et fast samarbejde med en del skoleledere. Derfor valgte man i stedet at bruge kræfter på at udvikle et nyt koncept til folkeskolen. Et koncept, hvor der blev lagt vægt på, at det var anderledes end det, skolen ellers tilbyder, da det var vigtigt for ungdomsskolen at supplere de nuværende tilbud i folkeskolen. Skolechefen havde en forventning om, at ungdomsskolen opsøgte folkeskolerne med deres tilbud. Opbakningen fra forvaltningen har selvfølgelig haft betydning for, hvor villige skolelederne var til at lytte. Erfaringen fra Randers var dog, at de skoler, som var åbne for et nyt samarbejde, var skoler, som ungdomsskolen tidligere havde haft gode samarbejder med.

Sammenfatning

Ud fra de syv fortællinger fra caseskolerne kan vi konkludere, at processen har været forskellig, men mange af de samme elementer går igen. Med reformen har alle caseskolerne set, at netop samarbejdet med folkeskolerne var en opgave, der kunne og skulle fylde mere for ungdomsskolerne. Derfor har alle caseskolerne målrettet arbejdet med at (videre)udvikle tilbud på dette område. Caseskolerne har bl.a. ønsket at skabe en dialog med folkeskolerne i opstartsfasen for at spore sig ind på mulige samarbejdsflader. Desuden har de udarbejdet samarbejds kataloger til at præsentere deres tilbud. De ungdomsskoler, som opnåede størst succes i år ét af reformen, har været proaktive – de startede arbejdet før reformen – og de har benyttet sig af deres allerede etablerede netværk. Arbejdet med åben skole tager tid, ungdomsskolerne har erfaret, at det ikke sker natten over. Det tager tid, før man har lært hinanden at kende og fået tilpasset tilbuddene, så de både passer ind i en travl hverdag, men også lever op til reformens målsætninger.

Udvikling fra år 1 til 2

Fra skoleåret 14/15 til 15/16 har caseskolerne erfaret, at folkeskolerne er blevet mere klar til et samarbejde. Caseskolerne har oplevet en stigning i samarbejdsaftaler fra år ét til år to. Hos nogle ungdomsskoler skyldes dette, at man har ændret strategi. I stedet for at præsentere skolerne for et stort katalog, har man i stedet valgt at præsentere dem for et mindre og mere konkret samarbejds katalog. Derudover har man fra år ét gjort sig erfaringer med hvilke forløb, der virkede, og hvilke der ikke gjorde, og optimeret kataloget herefter. Det er samtidig indtrykket fra alle caseskolerne, at folkeskolerne er blevet mere klar til at samarbejde. Reformen er med andre ord ved at blive bedre implementeret på folkeskolerne.

- **Relationer:** Brug dit netværk! Relationer og netværk er meget vigtig i denne sammenhæng. Dørene åbnes nemmere, hvis man har personlige relationer til skoleledere eller forvaltningen.
- **Synlighed:** Gør det synligt, hvad I har at tilbyde. Præsenterer jeres tilbud kort, præcist og velskrevet. Skolerne har travlt, derfor vil de sætte stor pris på tilbud, som de nemt kan implementere på deres skole.
- **Ihærdighed:** Giv ikke op, hvis det ikke lykkedes første gang. Ikke alle skoler er lige klar til et samarbejde. Skab kontakten, pres lidt på, og få derefter skolen til at melde ud, hvornår de er klar, og hvad de ønsker.
- **Giv det tid:** Vær tålmodig! Husk på at skolernes kalender og planlægning ser anderledes ud.
- **Vær proaktiv:** Ungdomsskolen har den store fordel at være en fleksibel organisation, der kan tilpasse sig udviklingen i samfundet og kravene fra kommune og lokalsamfund.
- **Samarbejd:** Tilbuddene kan i mange tilfælde med fordel udarbejdes og justeres i samarbejde med folkeskolen.

Pennen til papiret – samarbejdsaftaler

Når samarbejdet mellem folkeskolen, ungdomsskolen og evt. andre partnere skal struktureres, kan det indledes på to måder. Enten ved uformelle, netværksbaserede drøftelser eller gennem strukturer etableret af de kommunale politikere eller forvaltningen. Er det sidste tilfældet, vil det ofte blive fulgt af krav om dokumentation i form af skriftlige samarbejdsaftaler.

De skriftlige samarbejdsaftaler bliver brugt til at formulere såvel indholdet af undervisningen som rammerne for samarbejdet. Det kan både være økonomiske rammer og mere praktiske informationer som f.eks. hvilke lokaler, der skal anvendes, hvem der står for indkøb af materialer, hvem der er ansvarlig for sygemeldinger osv.

Ung Egedal anvender også samarbejdsaftalerne til at sikre sig adgang til folkeskolens lærerinfra mv.

En caseskole oplever, at kommunens krav til skriftlighed dog kan føles administrativt tung. Det er et klart indtryk fra alle caseskolerne, at skriftligheden, der er krævet for, at samarbejderne fungerer optimalt, tager meget administrativ tid, hvilket ofte foregår på ledelsesniveau.

Der er lavet et større papirmæssigt kontraktarbejde, man skal udfylde, når skolerne laver samskabelsaftaler, som vi skal have udfyldt. Fra skoleforvaltningen eller fra centralt hold er der lavet et stort, ja omfattende materiale, som skal udfyldes.

(Ungdomsskoleinspektør, Horsens)

I Odense, der har et omfattende samarbejde med en lang række aktører, er man langt med den skriftlige dokumentation af samarbejdet. Foruden mindre samarbejdsaftaler om enkelte forløb, har man udarbejdet en partnerskabsaftale, der sætter rammen for rollefordelingen mellem parterne:

”Man kan sige, det er et stort samarbejde, derfor er det også formelt. Vi har den hovedregel, at når vi indgår samarbejder, så skal der gerne ligge en samarbejdsaftale, hvor man forventningsafstemmer. Især når det også drejer sig om samarbejder med det frivillige foreningsliv. [...] I andre sammenhænge skal vi være facilitator mellem andre parter og skolen. Så må man træde mere i baggrunden. Det handler om at få forventningsafstemt. Det er et led i at kunne se hinanden i øjenhøjde, så vi er helt klar på retningen og indholdet. Det er et grundprincip, at vi arbejder med samarbejdsaftaler eller partnerskabsaftaler. Der findes også de mere uformelle. Men som udgangspunkt er det de formelle. (Udviklingskonsulent, UngNord)

I det tilfælde, at samarbejdet opstår ud fra mere eller mindre uformelle drøftelser mellem medarbejdere og ledere fra ungdomsskolen, folkeskolen og frivillige i forenings- og kulturlivet, er billedet et lidt andet. Her er de skriftlige samarbejdsaftaler typisk noget, der kommer lidt senere i forløbet.

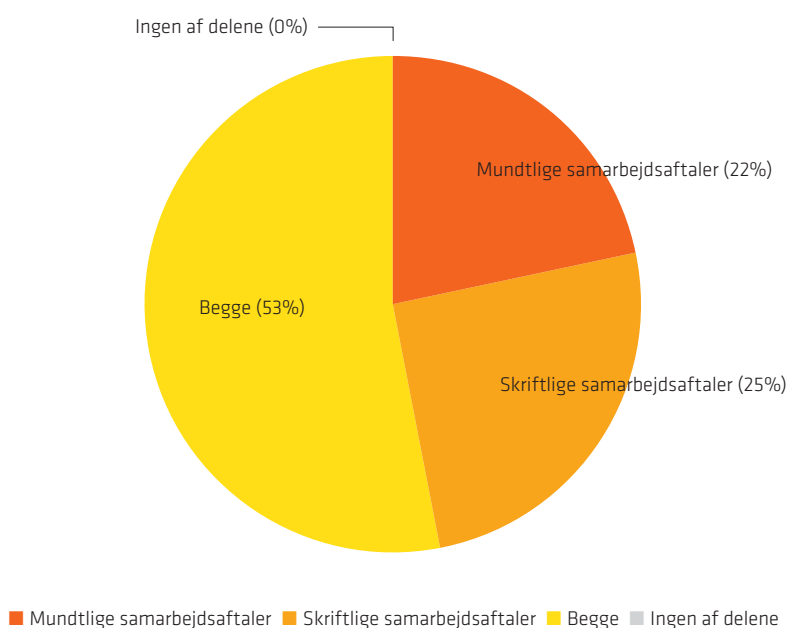
”Vi har ikke lavet en samarbejdsaftale, hvor der står, de skal putte det i, og vi skal putte noget andet i. Det er der ikke. Lige nu har det været bevidst fra min side, at vi ikke har gjort det. Det er noget af det, jeg forventer, vi gør, når vi når frem til ”det er den her del af pakken, vi gerne vil have ind på vores skole””. (Afdelingsleder, UngNorddjurs)

Man afventer altså, at både ungdomsskolen og folkeskolerne har arbejdet sig mere ind på hinanden og er blevet klogere på, hvad der skal samarbejdes om. Med andre ord, så er man i gang med at snakke sig på plads omkring rammerne – og når man føler man er nået til enighed, så udarbejder man skriftligheden.

Generelt er alle caseskoler bevidste om, at de skriftlige samarbejdsaftaler er nødvendige. Nogle har prioriteret dem højere end andre – enten grundet krav fra forvaltningen eller ud fra egne erfaringer. Jo tidligere man kan få de skriftlige aftaler på plads, des mindre er risikoen for, at der opstår misforståelser i samarbejdet. Man skal huske på, at aftaler ofte indgås på lederniveau, men skal udføres på lærer-/underviserniveau. Med de skriftlige aftaler kan man sikre, at netop informationen mellem niveauerne fungerer, så aftalerne – selv i en hektisk hverdag – bliver overholdt.

I den kvalitative undersøgelse understøttes billedet af, at de skriftlige aftaler prioriteres, men der er stadig ungdomsskoler, der udelukkende har mundtlige aftaler som grundlag for samarbejdet med folkeskolen.

Når ungdomsskolen samarbejder med folkeskolen udarbejdes der:

Det anbefales kraftigt, baseret på caseskolernes erfaringer og folkeskolernes krav, at man arbejder med skriftlige samarbejdsaftaler fremadrettet:

- **Skriftlige samarbejdsaftaler er vigtige og nødvendige.**
- **Når der arbejdes med større partnerskaber, hvor mange partnere går sammen om tilbuddet, kan der arbejdes både med en overordnet aftale og samarbejdsaftaler om enkelte forløb.**
- **Information til lærerniveau og forældre bør aftales i de skriftlige samarbejdsaftaler.**

Organisatoriske rammer

Initiativ i forvaltningen

Som det fremgår i de syv historiefortællinger, var det ikke lige nemt for alle ungdomsskoler at få et samarbejde i stand med folkeskolerne. Folkeskolerne har været presset efter, at skolereformen trådte i kraft. Forvaltninger udtaler, at både de og skolerne har måttet prioritere reformens forskellige elementer, og åben skole samarbejdet har ikke været blandt de første på listen. I første omgang har indførslen af mere bevægelse i skoledagen og lektiecaféer fyldt mere. Og samtidig har man kæmpet med efterdønningerne af lov 409.

Derfor er det måske heller ikke underligt, at alle caseskolerne efterspørger at forvaltningen er en aktiv medspiller. For nogle caseskoler er det tydeligt, at de ønsker mere involvering fra forvaltningsniveauet. Ungdomsskolen ønsker, at forvaltningen stiller krav til og sætter rammer for arbejdet med åben skole, herunder samarbejdet med ungdomsskolen. Det står allerede i lovgivningen, at skolerne skal samarbejde med ungdomsskolen, men dette er ikke en realitet alle steder. Man har derfor et håb om at flere krav til folkeskolerne fra forvaltningen vil understøtte et øget samarbejde med ungdomsskolen.

Udover krav efterspørger ungdomsskolerne, at der bliver sat rammer for samarbejdet. Ungdomsskolen er en kommunal aktør, og det ville efter ungdomsskolens mening være fordelagtigt, hvis forvaltningen fremmede et samarbejde mellem skolen og ungdomsskolen. Ungdomsskolen er en naturlig partner for folkeskolen, da den er en kommunal aktør, som kender rammerne folkeskolen arbejder under. Og derudover har ungdomsskolerne børneattester, de er vant til at arbejde målrettet med unge og har i mange tilfælde allerede kontakt med de børn og unge, de kommer til at møde i folkeskolen.

Spørgsmålet er, hvorfor man fra forvaltningernes side ikke har valgt at sætte rammer og krav for arbejdet med åben skole? Først og fremmest har forvaltningerne også været presset efter skolereformen. For det andet er det ikke forvaltningens ønske at presse skolerne til et samarbejde. Forvaltningen ønsker ikke at styre åben skole fra centralt hold, men i stedet for understøtte at udviklingen sker. En forvaltningschef udtaler:

”Samarbejdet er noget, der skal vokse lokalt eller regionalt. Det er ikke noget forvaltningen kan facilitere på centralt hold”.

(Forvaltningschef, Odense Kommune)

Forvaltningen kan altså fremme samarbejdet i den åbne skole ved at sætte rammerne og aktivt opfordre til et samarbejde. Men ved ikke at detailstyre fra centralt hold, fremmes forankringen og samarbejdet partner imellem. Vi anbefaler, at man fra forvaltningens side husker på ungdomsskolens styrker, når man i kommunalt regi tænker åben skole. Da ungdomsskolen er en kommunal aktør, der i langt de fleste kommuner er forankret i samme forvaltning som folkeskolerne, har kommunens ledelse store muligheder for at skabe optimale rammer for samarbejde. Forvaltningschefens udtalelse viser dog, at det stadig er det lokale initiativ, de nære relationer og det, der giver mening ude i virkeligheden, der skal blomstre indenfor de rammer, forvaltningen udstikker.

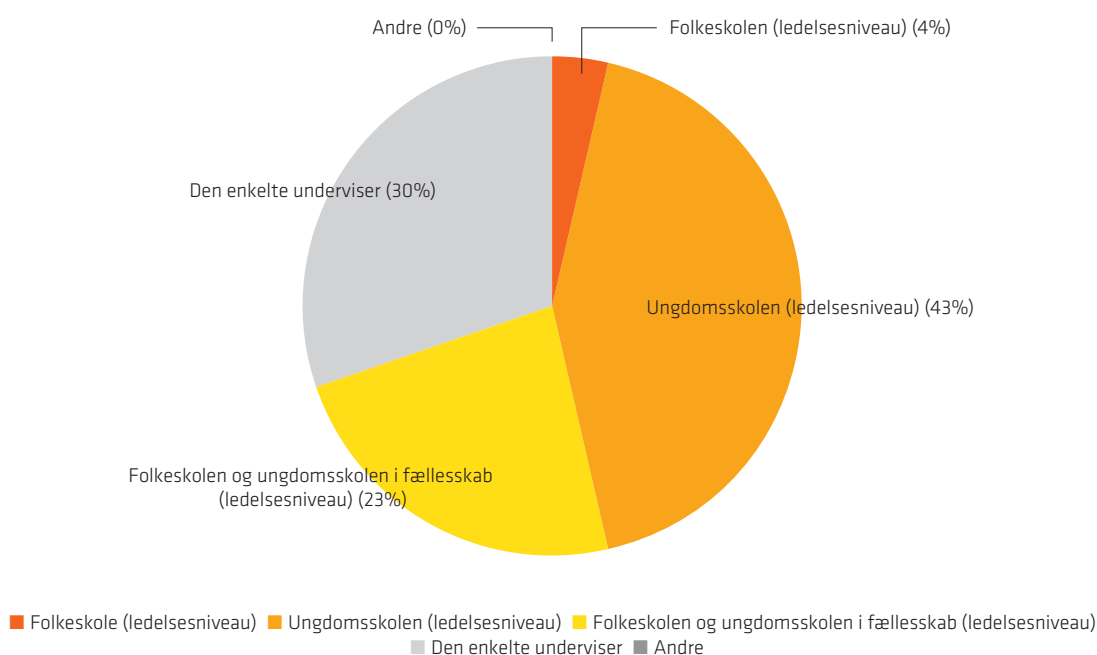
Ledelsen i spil

I Odense hos UngNord har man et valgfagssamarbejde på tværs af flere skoler. Et samarbejde man er glad for og stolt af, men også et samarbejde, der kræver meget opmærksomhed fra leders side og har krævet, at man har omdefineret nogle medarbejders arbejdsopgaver. En medarbejder, som før har arbejdet med almen undervisning, arbejder nu fuldtid med åben skole samarbejdet. I Københavns Kommunes Ungdomsskole har man fordelt opgaverne hos akademiske medarbejdere og undervisere, men der er kun blevet afsat en deltidstilling til arbej-

det. Hos de andre caseskoler siger man, at arbejdet med åben skole uden tvivl har været en stor opgave, men det er blot blevet en ekstra opgave udover de andre arbejdsopgaver.

Udover at åben skole er en ledelsestung opgave, er det gennem projektet erfaret, at arbejdet med åben skole faciliteres på forskellige niveauer på henholdsvis skoler og ungdomsskoler. Hos ungdomsskolen ligger opgaven ofte hos ledere og udviklingsmedarbejdere, som planlægger og udarbejder hele forløb. Især når det kommer til at udarbejde læringsmål for samarbejderne med folkeskolen er det en ledelsesopgave.

Hvem har ansvaret for udarbejdelse af læringsmål?

Caseskolerne vurderer, at dette skyldes ungdomsskolernes organisatoriske struktur, hvor mange af underviserne er deltidsansatte og har en anden karriere som deres primære. I folkeskolen derimod ligger opgaven ofte hos lærerstaben. I folkeskolen tilrettelægger lærerne i vid udstrækning selv undervisningsforløbene i skoleåret.

Udfordringen opstår, når ungdomsskolerne henvender sig til ledelsen på skolen. Ungdomsskolen præsenterer sine tilbud for ledelsen og afleverer deres katalog – i mange tilfælde som følge af gode personlige relationer med lederen. På trods af at lederen synes ungdomsskolen præsenterer spændende og relevante tilbud, bliver de alligevel blot tilbud i rækken af mange andre tilbud. Ledelsen på skolen lægger med andre ord tilbuddene fra ungdomsskolen i bunken sammen med de andre tilbud, som derefter kommer ud til lærerne på skolen. På dette tidspunkt har lærerne allerede planlagt deres skoleår, og der er muligvis ikke tid eller overskud til at kigge de mange eksterne tilbud igennem. Samtidig er det benarbejde, som ungdomsskolen har lagt i forhold til at påvirke folkeskolens ledelse, måske tabt.

Et eksempel på en måde, hvor man sikrer, at informationen om ungdomsskolens tilbud når alle niveauer i folkeskolen, ses i Egedal Kommune. Ung Egedal har i sine samarbejdsaftaler indføjet, at ungdomsskolen skal have adgang til den elevportal, som lærere og forældre har adgang til. Det sikrer, at både forældre og lærere er velinformeret om ungdomsskolens tilbud, og at ungdomsskolen føles som en del af skolen.

- **Find veje til, at tilbuddene når direkte til folkeskolelærerne. Gør underviserne, der allerede laver åben skole, til ambassadører. Kom på de digitale platforme hvor lærerne er.**
- **Ungdomsskolerne efterspørger, at forvaltningen udstikker klare rammer for samarbejdet.**
- **Samarbejde på tværs af flere folkeskoler giver fleksibilitet og muligheder for ungdomsskolen. Ungdomsskolen kan spille en rolle som koordinator. Dette gør sig især gældende ved valgfag.**
- **Der kan med fordel afsættes medarbejderressourcer til at koordinere og udvikle samarbejdet med folkeskolerne.**
- **Ledelsen bærer en stor del af byrden i ungdomsskolen – og koordinerer med folkeskolen på ledelsesniveau. Men i folkeskolen er det hovedsageligt lærerne selv, der skal planlægge den understøttende undervisning igennem året og realisere ambitioner med åben skole.**
- **Kommunikation og relationer er nøglen til succes.**

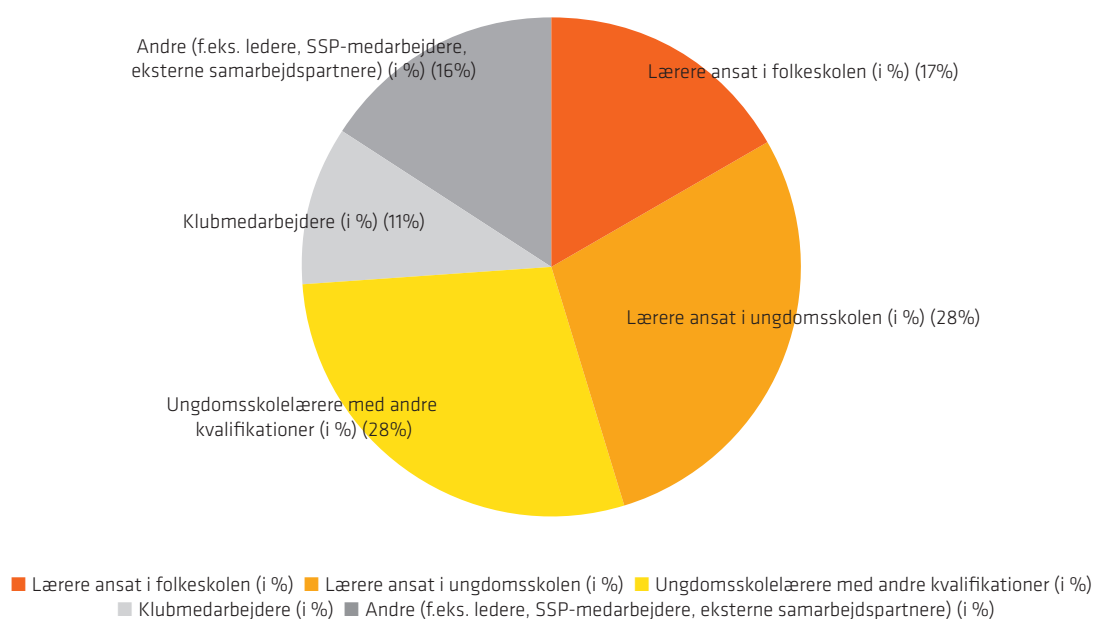
Arbejdstid – muligheder og udfordringer

Med introduktionen af åben skole med folkeskolereformen, så ungdomsskolerne og Ungdomsskoleforeningen en oplagt mulighed for at intensivere og udvikle det samarbejde, der allerede havde eksisteret i en årrække. Noget af det, der kendetegner både ungdomsskolens almenundervisning og samarbejder med folkeskolen, er, at undervisningen ofte varetages af professionelle med andet end lærerfaglig eller pædagogisk baggrund. Man har en tradition for at engagere 'ildsjæle', der ikke alene er uddannet indenfor deres område, men som også brænder for at lære det fra sig. Når der undervises i billedkunst, er det en udøvende kunster, der svinger penslerne. Når der undervises i motorlære er det en mekaniker, der betvinger svensknøglen. Og når eleverne undervises i volleyball er det den garvede træner fra den lokale klub, der giver fif til, hvordan bolden bedst muligt hæves før et smash. Med andre ord arbejder man i ungdomsskolen med professionelle, lokale ildsjæle, der bringer langt mere end ungdomsskolen med sig ind i samarbejdet med folkeskolen. Der er ingen tvivl om, at netop dette er en af de primære årsager til, at ungdomsskolen er en attraktiv partner i åben skole samarbejdet. Alligevel er der nogle udfordringer ved valget af undervisere.

Det er tydeligt, at det for ungdomsskolerne er et fokusområde at flytte samarbejdet omkring åben skole samarbejdet til det samme niveau i både ungdomsskolen og folkeskolen. Hvor kontakten på ledelsesniveauet fungerer godt, så kniber det mere på lærer-/underviserniveau. Hvad skyldes dette?

Et af svarene er, at man på ungdomsskolen ikke har fuldtidsansatte undervisere, som har forberedelsestid til at arbejde med etablering af åben skole samarbejde. Hos ungdomsskolen udvikler og afsætter man forløb, før man hyrer en underviser ind. For ungdomsskolen er det vigtigt, at der er interesse for og tilslutning til et undervisningsforløb, inden man har udgifter til lærerløn. Og da mange undervisere i folkeskolen har en anden primær beskæftigelse, så er det nødvendigt, at ungdomsskolens ledelse og faste medarbejdere laver benarbejdet i forbindelse med folkeskolen.

Hvor stor en del af undervisningen varetages af:

En anden udfordring ved brugen af fritidsundervisere i åben skole samarbejdet er, at undervisningstidspunktet i folkeskolen ganske enkelt ikke er foreneligt med at have et fuldtidsjob ved siden af. Det kræver altså en helt anden fleksibilitet fra ungdomsskolens undervisere, hvis de skal kunne påtage sig opgaver i skoletiden. Ung-Norddjurs har løst denne udfordring ved at ansætte en håndfuld 'kompetencepersoner' i kombinationsstillinger på fuld tid, hvor de udover opgaver i forbindelse med åben skole også arbejder med fritidsundervisning. At have flere medarbejdere, der kan være fleksible i skoletiden, giver helt åbenlyst flere muligheder for at imødekomme folkeskolens ønsker. Til disse ungdomsskoler anbefales det, at man bruger tid på at underviserne kommer med i planlægningsprocessen.

I den region i Odense, som UngNord dækker, har forvaltningen, folkeskolerne og ungdomsskoler i fællesskab besluttet en struktur, der muliggør et stærkt samarbejde om bl.a. valgfag. På syv ud af ni folkeskoler i regionen ligger valgfagene på det samme tidspunkt. Dvs. at eleverne på tværs af skoler kan melde sig til det valgfag, de ønsker, hvor de så bliver blandet med elever fra andre skoler. Fordelen er, rent organisatorisk, at man langt nemmere kan rekruttere medarbejdere, når man på forhånd kan melde ud hvilke tidspunkter, der er tale om.

Som før nævnt har opgaven med at lave samarbejder med folkeskolen været ledelsestung for mange caseskoler. Men det kræver også en del tid og ressourcer fra folkeskolerne, hvis man skal have et samarbejde til at lykkes. Hvis der samarbejdes om flere forløb og fag, kræver det en del koordineringsarbejde. Succeskriteriet er, at både ungdomsskolen og folkeskolen erkender, at arbejdet med åben skole kræver ressourcer fra begge parter.

Det kan her konkluderes, at det er vigtigt, at man fra begge sider arbejder med åben skole på flere niveauer – så vidt som muligt. Vi snakker hverken top-down eller bottom-up. Ungdomsskolen og folkeskolen skal finde den gyldne middelvej, hvor både lærere og ledelse fra begge parter i samspil skaber og udvikler samarbejdet. Når alle niveauer er i spil, sikrer man at samarbejdet bliver afklaret og forventningsafstemt, og man sikrer, at alles kompetencer kommer bedst muligt i spil, så man får skabt det bedste mulige samarbejde. Involveringen af henholdsvis lærere og ledelse vil være afhængig af det, der samarbejdes om, skolen og ungdomsskolens opbygning samt deres ønsker.

Det kan konkluderes, at et samarbejde ydermere kræver en folkeskoleleder med kommunikative evner. En leder, som formår at 'sælge' formålet med åben skole, og hvorfor netop ungdomsskolen er en attraktiv partner. Lederen på skolen skal kunne forklare, hvorfor lærerne skal bruge tid på at kigge ungdomsskolens tilbud igennem og hvilke fordele, der er for både skole, elever og lærer. For ungdomsskolen er opgaven at understøtte folkeskolens ledelse bedst muligt i dette.

- **Lad så vidt muligt ledelsen om at indgå de overordnede, strukturelle rammer for samarbejdet. Koordinering af tid og ressourcer er vigtigt.**
- **Undervisere og lærere skal så vidt muligt fokusere på udvikling og gennemførelse af undervisningen. Dette er muligt, hvis rammerne er på plads.**
- **Tænk i nye ansættelsesformer. Fritidsundervisere har svært ved at påtage sig undervisning i en normal skoledag. Kombinationsstillinger og fastansatte medarbejdere kan være løsningen.**

Økonomi

En investering i fremtiden

Da samarbejdet mellem ungdomsskolerne og folkeskolerne startede, bød de fleste af caseskolerne ind med gratis undervisning. Størstedelen af caseskolerne er af den opfattelse, at man må byde sig gratis til for at få en fod indenfor. Mange af ungdomsskolerne har oplevet, at skolerne ikke var klar til et samarbejde, men ved at tilbyde gratis fag var folkeskolerne mere åbne for et samarbejde. Man er hos ungdomsskolerne opmærksomme på, at skolernes økonomi spiller en stor rolle, og at de ikke har råd til store, dyre partnerskaber:

"Samarbejdet ville dø, hvis man opkrævede betaling.

Folkeskolerne skal spare og har ikke penge".

(Viceinspektør, Ung Egedal)

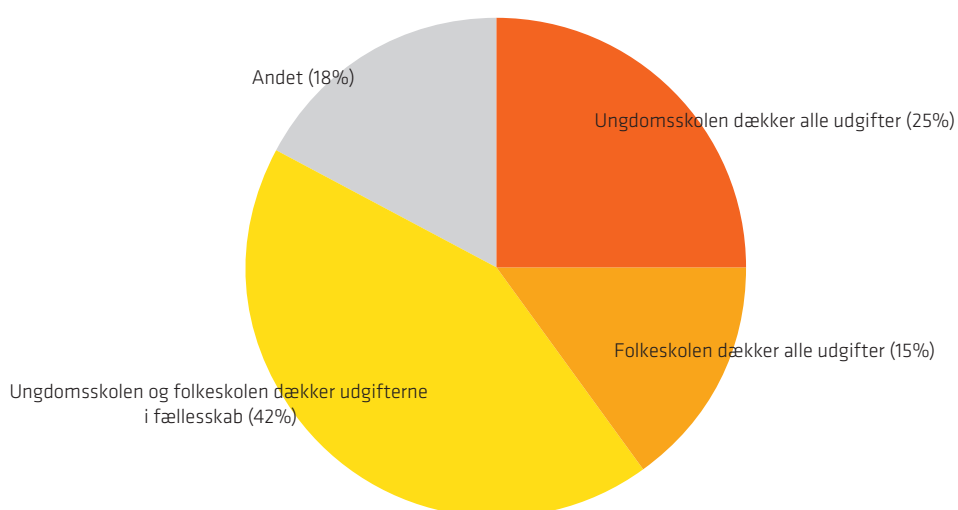
"Virkeligheden er, at hvis skolerne skal til lommerne, er det til egne lommer – skolerne har ikke og der er ikke blevet bevilget flere penge til reformen og åben skole".

(Ungdomsskoleinspektør, Horsens)

Fem ud af de syv ungdomsskoler har derfor valgt, at de i første omgang ville tilbyde folkeskolerne fag og projekter, som var gratis for skolerne. Da ungdomsskolerne ikke havde fået tilført midler til at lave åben skole, måtte man finde finansieringen internt hos ungdomsskolerne. Dette blev gjort ved at reservere penge fra almenundervisningen til at finansiere åben skole. I Ung Egedal bruger man f.eks. 1/5 af budgettet til almenundervisning på åben skole samarbejdet, og hos Randers Ungdomsskole bruger man 1/6.

Caseskolerne har altså haft forskellige tilgange til den økonomiske del af samarbejdet. Det er et billede, der understøttes af den kvalitative undersøgelse. Her ses det, at i størstedelen af forløbene dækkes udgifterne af både folkeskolen og ungdomsskolen, men at de andre modeller også er anvendt.

Hvordan dækkes udgifterne i forbindelse med samarbejdet med folkeskolen?

■ Ungdomsskolen dækker alle udgifter ■ Folkeskolen dækker alle udgifter ■ Ungdomsskolen og folkeskolen dækker udgifterne i fællesskab ■ Andet

I Horsens har man ikke reserveret en del af almenbudgettet til åben skole. De penge, som Horsens Ungdomsskole bruger til åben skole samarbejdet, er penge, som kommer fra hold, der ikke blev oprettet i almenundervisningen:

"Pengene bliver taget fra fritidsundervisningen, som ikke bliver oprettet – dog skal der stadig være penge til at oprette hold, hvis de unge lige pludselig bliver interesseret. [Det er] en balancegang".

(Ungdomsskoleinspektør, Horsens)

Ved denne tilgang sikrer ungdomsskolen i Horsens, at de stadig har penge til at oprette nye hold i almen undervisning, hvis en efterspørgsel skulle opstå.

Som sagt er det størstedelen af ungdomsskolerne i casestudiet, som har valgt denne løsning, men i Odense hos UngNord ser man undtagelsen. I Odense kommune begyndte man arbejdet med skolereformen året før, den trådte i kraft, hvilket gjorde, at man hurtigere kom i gang med et samarbejde med flere skoler (se afsnittet 'Opstart og implementering'). Valgfagssamarbejdet i region nord i Odense er et partnerskab mellem ungdomsskole og de deltagene folkeskoler, som samlet varetager valgfagsordningen. Ungdomsskolen sidder i koordinationsgruppen for valgfagsordningen og har en tovholderfunktion i forhold til samarbejdet med foreningslivet, kulturinstitutioner og ungdomsuddannelser. Ordningen bliver finansieret via en taxameterordning:

"[Det er] en solidarisk løsning. Man betaler for antallet af elever. [Altså en] taxameter løsning; en fast takst regnet ud fra de udgifter, som er ved faget fra de forskellige parter".

(Ungdomsskoleinspektør, UngNord Odense)

Denne løsning har gjort, at det ikke har været nødvendigt at omdefinere almenundervisningen for at byde ind i arbejdet med åben skole.

Caseskolerne er alle villige til at byde ind i folkeskolen, da de er meget interesseret i åben skole samarbejdet. Ungdomsskolerne opfatter samarbejdet om åben skole som både godt og vigtig. Ved at byde gratis ind formår ungdomsskolerne samtidig at vise deres værd overfor skolerne, børnene og forældrene. Ifølge Randers og Horsens Ungdomsskole kan der være et økonomisk incitament ved at starte med at byde gratis ind i folkeskolen:

"Ungdomsskolen betaler for valgfag i skolen for at blive en attraktiv og uundværlig partner, som forhåbentligt leder til at skolerne betaler".

(Afdelingsleder, Randers Ungdomsskole)

Ud fra dette fremgår det, at man i Randers ser det som en investering, som forhåbentlig i fremtiden vil give gevinst. Denne opfattelse går igen hos flere af caseskolerne, og i UngNordjurs taler man direkte om en investering:

"Vi har halveret budgettet til fritidsundervisning, for at investere i åben skole."

(Afdelingsleder, UngNordjurs)

Hos caseskolerne har man været enige om, at det har været nødvendigt at tilføre ressourcer til åben skole samarbejdet i opstartsfasen, men man satser på, at disse ressourcer vil blive nedbragt, når samarbejdet har udviklet sig. Det er muligt at udvikle andre modeller, hvor alle parter i samarbejdet hæfter solidarisk som f.eks. taxameterordningen ved UngNord i Odense Kommune.

- Brug de nødvendige økonomiske ressourcer for at få samarbejdet i gang – indenfor de rammer ungdomsskolens budget tillader.
- Vurder mulighederne for at indgå aftaler, så alle parter i samarbejdet bidrager økonomisk.

Udviklingen år to

Som det fremgår i det forrige afsnit, har størstedelen af ungdomsskolerne valgt at se åben skole samarbejdet som en investering. En investering, som har vist sig at bære frugt på nogle af ungdomsskolens aktiviteter. I udviklingen fra år ét til år to har det vist sig, at flere af caseskolerne nu får betaling for de fag, som de før bød ind med gratis i folkeskolen.

Hos Kolding har man erfaret, at skolerne er villige til at betale, så længe de kan se mulighederne i et samarbejde. I Kolding har man den løsning, at man har sat penge af til at afvikle to gratis valgfag på skolerne. Projekter, som kommer derudover, betaler skolen kostprisen for læreren – en pris som svarer til skolernes vikarløn, hvilket betyder at Ungdomsskolen Kolding tilbyder skolerne et bedre tilbud, men til samme pris. Hos Norddjurs har man også erfaret, at skolerne er villige til at betale, hvis de kan se muligheder i et samarbejde. UngNorddjurs valgte i starten, at kun få ting skulle koste noget, men nu koster halvdelen af ungdomsskolens samarbejdsprojekter.

I Horsens er man gået fra ingen samarbejdsaftaler i år ét, til et år to, hvor man har flere samarbejdsaftaler, end man har kunnet håbe på. Skolerne har fået øjnene op for ungdomsskolens kvaliteter, hvilket man nu høster frugten af. Hos Ung Egedal og hos UngNord i Odense, hvor man startede med åbenskole-samarbejdet tidligere end andre, har man oplevet, at samarbejdet er vokset eksponentielt. I Odense hos UngNord har man formået at få alle folkeskoler i regionen med i samarbejdet på nær to skoler. Hos Ung Egedal er man gået fra at afvikle 32 hold i skoleåret 14/15, hvor man i år 15/16 afvikler 144 hold i samarbejde med lokale folkeskoler.

Den kommunale virkelighed

Hvor de to forrige afsnit lægger vægt på ungdomsskolernes økonomi i åben skole samarbejdet, vil vi her tage udgangspunkt i forvaltningernes udtalelser omkring økonomien i åben skole samarbejdet.

For alle kommuner, der er repræsenteret i dette projekt, gør det sig gældende, at den kommunale økonomi er under pres. De seneste år har været præget af store udfordringer og nedskæringer på den kommunale kerneydelse, herunder skoleområdet. Ungdomsskolernes og folkeskolernes budgetter er mange steder i landet blevet skåret kraftigt. Denne virkelighed præger tilgangen til åben skole samarbejde hos de forvaltningschefer, der er blevet interviewet til denne rapport. Forvaltningerne er enige om, at skolernes økonomi er presset. I både København, Kolding og Odense italesætter man direkte i interviewene, at reformen har presset økonomien yderligere.

I Kolding har man valgt det udgangspunkt, at folkeskolerne ikke skal betale for at have åben skole.

”Hver især byder ind med noget. Skoler køber ikke ydelser. Man byder hver især ind med, hvad man har”.

(Skolechef, Kolding Kommune)

Hos Odense Kommune har man samme tilgang som i Kolding, hvor man ikke har valgt at reservere penge til åben skole samarbejdet. Man har i stedet valgt at lægge vægt på, at skoler, ungdomsskoler, fritidsorganisationer og andre medspillere i åben skole skal strukturere samarbejdet, så skolerne ikke nødvendigvis skal købe sig til det. Alligevel har man, som nævnt tidligere, i Odense fundet en løsning, hvor man i fællesskab hæfter for omkostningerne ved undervisningen. Det er et eksempel på, at man, hvis man får et godt samarbejde i stand og leverer kvalitet, kan få folkeskolerne til at betale. Når samarbejdet er struktureret godt, vil det være muligt for folkeskolerne at afsætte penge til bl.a. ungdomsskolerne ved f.eks. at spare en lærerløn til valgfagsundervisning.

Kan man forvente, at ungdomsskoler, kulturinstitutioner og andre eksterne aktører stiller personale, materiale og faciliteter til rådighed for folkeskolen uden, at de får penge for det? Kan det lade sig gøre at lave en ordning, hvor folkeskolerne ikke betaler? Hos Ung Egedal udtaler en leder, at

”Mange vil gerne bidrage – men ikke uden at få noget for det”.

(Viceskoleinspektør, Ung Egedal)

Med andre ord er det en betingelse for samarbejdet, at man får noget for det, man laver. Det handler om, at udgiften står mål med indtægten. Opgaven for ungdomsskolerne er, at få forvaltningens tanker og virkeligheden til at spille sammen, så man finder en økonomisk model, som tilgodeser alle parter.

I Københavns Kommune har man haft en anden tilgang end de to ovenævnte kommuner. I Københavns Kommune oprettede man et 'Åben Skole Kontor' under Kultur- og Fritidsforvaltningen. Et initiativ, som var en del af Københavns Kommunes indsats om implementeringen af skolereformen. Funktionen blev oprettet, fordi der var en tendens til, at folkeskolerne ikke lukkede de eksterne aktører ind af økonomiske årsager. Man valgte derfor fra politisk side at tildele åben skole kontoret 4 millioner kr. til at hente gratis tilbud ind til folkeskolerne. Året efter blev kontoret bevilget 2 millioner kr. til at fremme samarbejdet. Dette har udviklet sig til, at man har en portal, hvor de forskellige aktører byder ind. En portal, som primært har fokus på kultur- og fritidstilbud, men hvor ungdomsskolen også har fået lov til at byde ind med projekter. På portalen kan folkeskolerne bestille og købe tilbud (<https://aabenskole.kk.dk/>). Hos Københavns Kommune har man fundet en model, som har virket for dem. Det er dog ikke alle kommuner, der har ressourcer til at sætte penge af til åben skole.

Ud fra dette afsnit om den kommunale virkelighed kan det konkluderes, at der endnu ikke er fundet én overordnet struktur eller model for samarbejdet om åben skole i kommunerne. Men der findes forskellige tilgange og modeller i de syv kommuner i projektet. Dette skyldes, at samarbejdet omkring åben skole stadig er i opstartsfasen, men selvfølgelig også forskellige kommunale virkeligheder og rammer. Eksemplet fra København viser, at det politiske niveau også kan have afgørende betydning for, hvordan åben skole samarbejdet struktureres og understøttes.

- **Undersøg om forvaltningen har en fastsat holdning til økonomien i åben skole samarbejdet, vurder om denne kan påvirkes og skab så det bedste tilbud på baggrund heraf.**
- **Skab tydelighed over de udgifter, der er forbundet med tilbud om valgfag eller understøttende undervisning.**
- **Foreslå, at forvaltningen laver en central portal, hvor tilbud om samarbejde om åben skole kan formidles – og bidrag hertil.**

Ny virkelighed, nyt marked

Ungdomsskolerne i denne undersøgelse er altså alle gået ind i samarbejdet med folkeskolen omkring åben skole ud fra en tilgang om, at det giver mening, og at de har noget at bidrage med. Og de har forsøgt at finde modeller, der kan fungere inden for nogle pressede kommunale budgetter. Netop dette er en anden væsentlig forudsætning for caseskolernes lyst til at bidrage positivt til åben skole samarbejdet. Da ungdomsskolen er afhængig af det budget, der tildeles dem politisk, skal de være en konstruktiv medspiller i arbejdet med at leve op til målsætningerne i folkeskolen efter reformen.

Som det fremgår i de forrige afsnit, så har både skoler og ungdomsskolerne omgivelser og økonomi en stor påvirkning på åben skole samarbejdet. I en kommunal virkelighed, hvor der er pres på budgetterne – også for ungdomsskolen – er det afgørende at følge med udviklingen. Nye opgaver, som kan give ungdomsskolen ressourcer eller vise ungdomsskolens kompetencer, skal udnyttes. Sådant en opgave er samarbejdet om åben skole. Udover, at ungdomsskolen ønsker at være i kontakt med så mange af kommunens unge som muligt, er det også et mål for ungdomsskolen at vise deres værd, deres kvaliteter og styrker, over for skoler, forvaltninger og politikere.

Ved at ungdomsskolerne byder ind i arbejdet omkring åben skole, forsøger de at gardere sig mod omstruktureringer og nedskæringer. Der er især to af ungdomsskolerne, som lægger vægt på dette:

”Ved at byde ind med ressourcer i folkeskolen, så sikrer ungdomsskolen, at vi ikke oplever pres fra forvaltningen”. (UngNorddjurs)

”For ungdomsskolen er økonomien og ressourcer en prioritering. Hvor meget vil vi bruge på [folkeskolereformen], hvor meget giver det mening at vi bruger, og hvad mener politikerne vi skal”. (Udviklingschef, Københavns Kommunes Ungdomsskole)

Pointen er, at man fra ungdomsskolernes side vælger at fokusere på åben skole, fordi det er vigtigt for kommunen. Ungdomsskolerne har en lovgivning (og en økonomisk struktur), som gør, at de er fleksible og nemt kan tilpasse sig sine omgivelser. Og det er samtidig en ’forsikring’ mod at opleve nedskæringer, at ungdomsskolen fastholder en position som en relevant aktør i det kommunale skolesystem.

Flere af ungdomsskolerne betegner åben skole samarbejdet som et nyt marked, som har åbnet sig efter reformen. I Horsens beskriver man markedet således i forhold til ungdomsskolerne:

”Hvis ungdomsskolen skal ind på markedet, så skal de sælge sig selv til folkeskolen”. (Ungdomsskoleinspektør, Horsens Ungdomsskole)

Et marked, hvor køber (folkeskolerne og kommunerne) efterspørger varer hos sælger (ungdomsskoler, kulturinstitutioner, foreningsliv, virksomheder m.fl.), som udbyder varer. Som på alle andre markeder gælder det, at der skal være sammenhæng mellem pris og kvalitet.

Men det allervigtigste er, og det er kun folkeskolerne og forvaltningerne herre over, at der skal være efterspørgsel efter den vare, man kunne kalde ’åben skole’. Det var hensigten med reformen, at folkeskolen skulle udvikle sig til en mere åben skole, men det kræver, at både ledelse, medarbejdere og forældre aktivt arbejder for at udviklingen går i den retning.

Hvis ungdomsskolen vil være konkurrencedygtig, skal de kunne levere:

Kvalitet: Veludviklede forløb med engagerede undervisere og tydelige læringsmål²

Fleksibilitet: Undervisningsforløb, der er tilpasset folkeskolens struktur og skemaplanlægning

Ledelse løfter opgaven

Som nævnt tidligere i dette katalog har opgaven med åben skole været en stor og ledelsestung opgave for mange af ungdomsskolerne. Hos ungdomsskolerne har det været ledelsen, som langt hen af vejen har løftet opgaven med at udvikle og koordinere fag til folkeskolerne.

Hos Københavns Kommunes Ungdomsskole er man blevet tildelt penge, så man kunne oprette en stilling på deltid, der kunne tage sig af åben skole samarbejdet. Denne stilling arbejder på tværs af ungdomsskolens forskellige afdelinger i København. Stillingen blev dog nedlagt i 2015, hvilket har betydet et øget pres på ledelsen og administrationen. Et pres som kun bliver større, jo mere samarbejdet vokser.

I det første år blev det aftalt at folkeskolerne skulle afholde udgiften til undervisernes løn (dem der indgik i samarbejdet omkring åben skole) og ungdomsskolen afholdt udgiften til udvikling, ledelse og drift. Det er en krævende, men nødvendig øvelse at udvikle aftaler for fordelingen af udgifterne til samarbejdet. For netop at imødekomme udfordringerne med den krævede udvikling og ledelse er Københavns Kommunes Ungdomsskole i gang med at udvikle en model, hvor folkeskolerne også afholder en stor del af udgiften til ledelse og drift af samarbejdet.

For at kunne forstå, hvorfor det kræver meget ledelse fra ungdomsskolen, er det vigtigt, at man forstår, hvordan ungdomsskolen arbejder. Hos ungdomsskolerne ligger udviklingen og planlægningen omkring forløb hos ledelsen. Dette skyldes, som beskrevet tidligere, at ungdomsskolerne har deltidsansatte undervisere, som ikke har indlagt forberedelsestid til at arbejde med åben skole samarbejdet. En måde at løse dette er at gøre, som man har gjort i Randers og Norddjurs, hvor man har oprettet kombinationsstillinger. Ved hjælp af finansiering fra forskellige projekter i ungdomsskolen har det været muligt at lave fuldtidsstillinger, hvor opgaverne både omfatter undervisning i folkeskolen samt varetagelse af ungdomsskolens andre opgaver.

Udviklingen og gennemførelsen af projekter er en side af sagen, en anden er planlægningen og koordineringen med skolerne. Størstedelen af ungdomsskolerne samarbejder med flere folkeskoler i kommunen, hvilket betyder, at de skal koordinere med mange forskellige aktører. Disse aktører arbejder i mange tilfælde også på forskellige måder.

I valgfagssamarbejdet i Odense oplever man, at der er meget koordinering omkring hvilke elever, der ønsker hvilke valgfag. Derefter kræver det en del arbejde at sikre, at eleverne møder op til undervisning, og at sørge for, at det rent faktisk er de rigtige elever, der dukker op til de rigtige valghold.

Udover dette er arbejdet med åben skole også en tung intern ledelsesopgave. For størstedelen af ungdomsskolerne har det været nødvendigt at forberede deres undervisere på at skulle undervise i folkeskolen, da rammerne for undervisningen i folkeskolen er anderledes end i ungdomsskolen. Der stilles krav om fokus på læringsmål, og motivationen hos eleverne er anderledes end hos elever i ungdomsskolen, der typisk deltager frivilligt.

I Kolding har man valgt, at underviserne skulle lære at arbejde med faglige mål og målbeskrivelser, da dette ville sætte dem i stand til at arbejde på folkeskolens præmisser. Man lavede et forløb, som skulle kvalificere underviserne til at arbejde med målbeskrivelser – en kompetence, som ville sende et signal til folkeskolerne om, at ungdomsskolerne er en seriøs og kvalificeret partner.

Alt dette er med til at underbygge, at det ikke blot er selve undervisningen, der kræver ressourcer. Ungdomsskolerne investerer i både ledelsestid og efteruddannelse af medarbejdere, så samarbejdet med folkeskolen kommer til at fungere så godt som muligt.

Lad ledelse være ledelse: Ungdomsskolens ledelse bør koncentrere sig om strategi, den samlede række af tilbud og overordnede samarbejdsaftaler med folkeskolerne.

Flyt udvikling til undervisere: Hvis muligt, bør det være undervisere, der laver det konkrete indhold i undervisningen. Det vil understøtte underviser til lærer samarbejdet – og kan gøres muligt ved f.eks. at anvende kombinationsstillinger.

Synergieffekter

Som beskrevet tidligere har størstedelen af ungdomsskolerne valgt at bruge penge fra almenundervisningen for at finansiere åben skole. Ungdomsskolerne har samtidig været bekymret for almenundervisningens udvikling, da man har haft en forventning om, at den længere skoledag kunne betyde, at de unge ville fravælge ungdomsskolen i deres fritid.

Virkeligheden er den, at caseskolerne oplever forskelligt i forhold til udviklingen af almenundervisningen. Hos UngNord i Odense oplever man en stigning i den almene undervisning. En stigning, som skyldes, at ungdomsskolen er blevet mere synlig og aktiv på skolerne:

"Først er de unge med i valgfagene, og derefter melder de sig til fritidsundervisningen"

(Ungdomsskoleinspektør, UngNord)

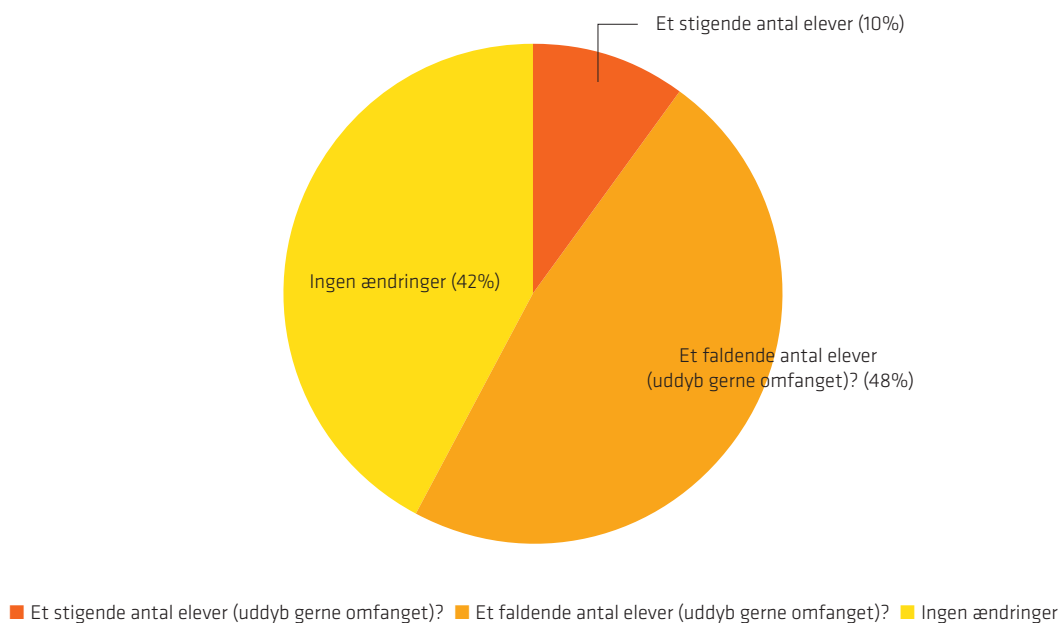
Valgfagssamarbejdet har haft en afsmittende effekt på almenundervisningen, da de unge har fået et bedre kendskab til ungdomsskolens tilbud. I Horsens har man også oplevet, at samarbejdet med folkeskolerne har haft en afsmittende effekt. Man har en fornemmelse af, at flere unge har et kendskab til ungdomsskolen og dens mange forskellige tilbud. Til trods for dette, har man oplevet et fald i tilmeldingerne til almenundervisningen.

Hos Randers Ungdomsskole oplever man også, at tilmeldingen til almen undervisning har været faldende. Ungdomsskolen fortæller, at der kan være to grunde til dette. Den ene er, at den længere skoledag har haft en påvirkning på tilmeldingen til den almene undervisning. Den anden grund er, at ungdomsskolen ikke har været god nok til at udvikle på almen undervisning, så den passer til den nye virkelighed, som en afdelingsleder påpeger.

På baggrund af caseskolernes oplevelse af arbejdet med åben skole kan der ikke påvises en direkte sammenhæng mellem skolereformen og udviklingen i almenundervisningen. I to ungdomsskoler ses et fald i tilmeldingerne, en enkelt ungdomsskole oplever en stigning, og de øvrige har fastholdt niveauet. Det kan dog konkluderes, at reformens elementer som åben skole og den længere skoledag har medført, at ungdomsskolerne har rykket sig. Ungdomsskolerne har været klar over den trussel, den længere skoledag har været for undervisning i de unges fritid. Samtidig har de set åben skole som en gylden mulighed for forandring. Det har medført, at ungdomsskolerne har forsøgt at udvikle nye og bedre forløb.

Men ser man på den kvantitative undersøgelse, så er billedet tydeligt. Næsten halvdelen af ungdomsskolerne har oplevet et fald i søgningen til almenundervisningen. Det er altså tydeligt at folkeskolereformen og den længere skoledag har påvirket de unges søgning til ungdomsskolen tilbud.

Har din ungdomsskole oplevet en ændring i omfanget af fritidsundervisningen efter reformen?

Konklusion: Succeser og udfordringer

På trods af at de første år efter folkeskolereformen har været turbulente, så fungerer samarbejdet faktisk fortrinligt mellem de kommunale ungdomsskoler og folkeskoler omkring åben skole. Ungdomsskolen og dens partnere har formået at spille en aktiv rolle i at nå ambitioner i den nye folkeskole, både hvad angår alsidighed i tilbuddene og kvalitet i læringen. Der er ingen tvivl om, at ungdomsskolen er en nødvendig partner i samarbejdet om åben skole; dette understøtter denne undersøgelse med al ønskelig tydelighed. I en kommunal virkelighed hvor rigtig mange aktører byder sig til i forhold til folkeskolen, så er ungdomsskolen en aktør, der kan levere hurtigt og pålideligt på to fronter. For det første kan den med sin organisatoriske struktur fungere som bindeledet mellem folkeskolen og lokalsamfundet, i form af koordinator for partnerskaber omkring åben skole. Og for det andet kan ungdomsskolen levere kvalitativ læring, der ikke alene tilbyder nye og anderledes rammer og oplevelser for eleverne, men som samtidig bidrager positivt til at understøtte målene i den nye folkeskole. Ikke mindst målet om, at alle børn skal blive så dygtige som muligt.

Da folkeskolereformen blev gennemført, og åben skole blev et landsdækkende princip, ville caseskolerne i dette projekt alle bidrage. Tilgangen var for alles vedkommende at udarbejde kataloger med en lang række af tilbud til folkeskolerne inden for valgfag og understøttende undervisning. Men et katalog alene skaber ikke nødvendigvis hul igennem til ledelse og lærere i folkeskolen. De caseskoler, der investerede tid i de gode personlige og professionelle relationer med både forvaltningschefer og folkeskoleledere, fik størst succes. Det kan konkluderes, at ungdomsskolerne bliver nødt til at udnytte en kombination af tilgange for at opnå aftaler med folkeskolen.

Samtidig ses det tydeligt, at ungdomsskolerne – også dem, der har haft udfordringer i første år efter reformen – har et øget samarbejde med folkeskolerne i år to.

De caseskoler, der investerede tid i de gode personlige og professionelle relationer med både forvaltningschefer og folkeskoleledere, fik størst succes. Det kan konkluderes, at ungdomsskolerne bliver nødt til at udnytte en kombination af tilgange for at opnå aftaler med folkeskolen.

Et stort ønske fra caseskolerne er, at forvaltningen sætter klare krav og rammer for arbejdet med åben skole. Caseskolerne vurderer, at folkeskolerne har brug for 'et skub i den rigtige retning' – og her bør forvaltningen spille en rolle. Hvis der bliver sat rammer for samarbejdet, er det nemmere at gå i gang for både ungdomsskole og folkeskole. Samtidig bør forvaltningen udnytte den oplagte mulighed, det er, at bruge en anden kommunal aktør til at nå ambitionerne i åben skole. Ved at rammesætte samarbejdet mellem ungdomsskolen og folkeskolen kan

man netop understøtte dette. Dilemmaet er her, at forvaltningen i flere af de medvirkende kommuner pointerer, at det er det lokale initiativ, der skal skabe de gode samarbejder. Men i de kommuner, hvor der er sat kommunale rammer, der sikrer og understøtter lokalt initiativ virker samarbejdet.

Hvad enten rammerne udstikkes af forvaltningen eller ej, så har alle caseskolerne formålet at få samarbejder op at stå. Det er tydeligt, at man kan sikre et bedre samarbejde ved at have klare skriftlige samarbejdsaftaler. Udover at det forpligter folkeskolen og ungdomsskolen til at levere det, der er aftalt, giver det også muligheden for, at ungdomsskolen og folkeskolen selv kan skabe de bedste rammer – også for et fremtidigt samarbejde. Samarbejdsaftalerne kan f.eks. benyttes til at aftale kommunikationskanaler, statusmøder, fælles forberedelse af undervisning mv.

Undersøgelsen viser, at det fra ungdomsskolernes side især er ledelsen, der løfter opgaven med at lave samarbejdsaftaler og udvikle undervisning til folkeskolen. Det er derfor også ledelsen, der har den primære kontakt til folkeskolerne. Og denne kontakt foregår, måske naturligt nok, fra leder til leder. Men i folkeskolen er det typisk lærerne selv, der i planlægningen af deres undervisning inddrager eksterne tilbud. Det er en stor udfordring i forhold til at få samarbejder i stand, at ungdomsskolen så at sige kommunikerer med det forkerte niveau i folkeskolen. Ikke al information om tilbud, som en folkeskoleleder får fra ungdomsskolen, vil komme videre til lærerne. Det er en udfordring, der skal løses, så ungdomsskolen kommunikerer mere direkte til lærere i folkeskolen.

Den økonomiske virkelighed i kommunerne bevirker, at folkeskolerne ikke har mange ressourcer til at 'indkøbe' eksterne tilbud. Derfor har fem ud af syv caseskoler valgt at tilbyde folkeskolerne fag og forløb, der er gratis. Man ser det som en investering i fremtiden – og alle italesætter, at det på sigt selvfølgelig skal koste noget for skolerne. Ungdomsskolerne ønsker ikke at tjene på opgaven, men at sikre sig dækning for især lønudgifter.

I modsætning til dette pointerer de fleste forvaltningschefer, at tilbuddene til folkeskolen i princippet skal være uden udgifter for folkeskolen. I Odense har man dog løst udfordringer ved at indføre en taxameterordning for betalingen af valgfag og understøttende undervisning.

Typologier

København

Københavns Kommune er landets folkerigeste kommune med pt. 580.000 indbyggere. Kommunen oplever i disse år en befolkningstilvækst på ca. 1000 nye borgere om måneden.

København er landets største uddannelsesby og uddannelsesniveaulet er generelt højere end i resten af landet. Samtidig er København udfordret af, at børnene får lavere karakterer i folkeskolen og af et højere frafald på ungdomsuddannelserne end i resten af landet. Københavns Kommune ligger lavt ift. 95%-målsætningen, og 1/3 af eleverne i 8. klasse bliver erklæret foreløbigt ikke uddannelsesparate.

I 2015 var der i kommunen 21.630 13 - 18-årige, og ungdomsskolen er i kontakt med ca. 1/3 af dem. Der er i alt 60 folkeskoler og 10 specialskoler i København. Skolerne er samlet i fem områder, som ungdomsskolen samarbejder med lokalt.

Ungdomsskolen

Københavns Kommunes Ungdomsskole (KKU) er organisatorisk bygget op som én skole med en bestyrelse, en ledelse og decentral opgavevaretagelse. Opbygningen afspejler ungdomsskolens tre hovedaktivitetsområder: Almenundervisning, heltidsundervisning og 10. klasse. Hvert af disse områder har et antal afdelinger, fordelt på 13 adresser rundt om i byen. Hertil kommer et sekretariat, som binder trådene sammen og varetager overordnet ressourcestyling og kvalitetssikring.

Ungdomsskolens opgaver er en integreret del af Børne- og Ungdomsforvaltningens Ungdomsgruppe. Ungdomsskolechefen er en del af Ungdomsgruppens ledelsesgruppe, og ungdomsskolen indgår i områdets prioriteringer og indsatsområder, hvoraf 95%-målsætningen står i fokus. I ungdomsskolens bestyrelse sidder ni medlemmer, hvoraf tre er valgt af og blandt Børne- og Ungdomsudvalgets medlemmer, og de resterende repræsenterer interesseorganisationer, medarbejdere og elever.

Fritidsundervisningen udbyder årligt 500-600 hold. I de seneste to år har ungdomsskolen derudover varetaget ca. 80 hold årligt på folkeskolerne under åben skole. Samlet varetog området undervisning af i alt 7.400 forskellige elever i 2014-15, og eleverne i fritidsundervisningen gik i gennemsnit på to hold hver. Undervisningen foregår på omkring 70 forskellige adresser i byen.

Heltidsundervisningen tilbyder undervisning til forskellige målgrupper på 8.-10- klassetrin, og der udbydes almen 10. klasse i fire centre. Kapaciteten i heltidsundervisning og almen 10. klasse er i dette skoleår 932 pladser. Ungdomsskolen er også udbyder af Kombineret ungdomsuddannelse. Når denne uddannelse er fuldt indfaset, vil ungdomsskolen have i alt 60 årlige pladser.

Der er ansat knap 300 lærere i fritidsundervisningen og ca. 70 lærere i heltidsundervisningen. Godt 30 personer er beskæftiget med ledelse og administration.

Horsens

Horsens Kommune er en vækstkommune med placering mellem to vækstcentre, Trekantområdet og Århus-regionen. Befolkningstallet er stigende, og i 2015 er der 86.215 indbyggere med knap 60.000 i selve Horsens. Horsens er også en uddannelsesby med professionshøjskolen VIA University College og erhvervsskolen Learnmark som fyrtårne.

Set under ét ligger Horsens Kommune på en række områder under gennemsnittet for hele landet. Det gælder karakterniveauet ved 9. klasseprøverne, og det gælder antallet af unge under 25 år med en erhvervsuddannelse. Mange børn og unge i Horsens vokser op med en svag familiebaggrund, og byen rummer flere udsatte boligområder med særlige problemer omkring integration, beskæftigelse og uddannelse.

Der er 5.114 unge i alderen 13-17 år, der er 18 skoler + to specialskoler fordelt over hele kommunen, og udviklingen har været præget af sammenlægning i byen til større enheder. Alle andre skoler skal finde sammen i såkaldte klynger, som skal profilere og tone deres tilbud. Der er sat mål for udskoling og overgang til ungdomsuddannelserne.

Ungdomsskolen

Horsens Ungdomsskole havde i 2014 et registreret elevtal på 3.601 elever og er i kontakt med 52 % af alle 14-17 årige. Klubberne er også åbne for de 13-årige fra 7. klasserne.

Med åben skole kan ungdomsskolen komme i kontakt med ca. 2.500 unge i folkeskolens ældste klasser.

Ungdomsskolen driver 14 klubber fordelt over hele kommunen. Derudover er der UngHorsens-aktiviteter, som dækker fritidsområdet og samskabelse i folkeskolen. I dette skoleår har ungdomsskolen indgået 42 partnerskabsaftaler med ni forskellige skoler. Ungdomsskolen rummer også SSP med opsøgende gademedarbejdere i Street Team, som også står for forebyggende virksomhed i de ældste klasser i skolen. Desuden har ungdomsskolen en Heltidsundervisning med Videntcenter for læring og inklusion.

Ungdomsskolen er forankret i skoleområdet under forvaltningen Uddannelse og Arbejdsmarked, og ungdomsskoleinspektøren er med i skoleledergruppen. Desuden deltager ungdomsskoleinspektøren i forskellige styregrupper og i Lokalrådet.

Ungdomsskolen har en struktur med et lederteam med en ungdomsskoleinspektør, en viceinspektør og to afdelingsledere, der varetager opgaveløsningen i de forskellige opgavecentre. Lederteamet er suppleret med en udviklingskonsulent, der er knyttet til Videntcentret.

Ungdomsskolen har et bruttobudget på knap 30 mill. kr. Der er 55 medarbejdere på månedsløn og 154 medarbejdere på timeløn. Der er en central administration og ledelse med lokale honorarlønnede klubledere, og i alt har ungdomsskolen aktiviteter på 20 forskellige lokationer i kommunen.

Alle skoler og uddannelser er med i Horsens Alliancen, hvor der bl.a. arbejdes med at forbedre overgange og gennemførelse på ungdomsuddannelserne. Horsens Ungdomsskole bidrager til dette arbejde, bl.a. gennem afvikling af særlige camps for ikke-uddannelsesparate unge og afvikling af Sommerskole for unge, der ikke har bestået adgangsprøven til erhvervsuddannelserne. Det ses som en ungdomsskoleopgave at medvirke til at gøre alle unge stærkere og dygtigere, så de får et bedre afsæt til voksenlivet.

Egedal

Egedal Kommune er beliggende i Nordsjælland og består af tre hovedbyer (Ølstykke, Stenløse og Smørum) samt en række mindre landsbyer. Egedal Kommune er et resultat af Kommunereformen i 2007 og sigter stadigvæk mod at skabe et stærkere sammenhold og en fælles identitet mellem borgerne på tværs af de gamle kommune-grænser.

Befolkningstallet er lige over 42.500, hvoraf de unge i aldersgruppen 13-18 år udgør ca. 3.330 (12,8 %). Ud af denne gruppe går de ca. 2.250 på en af kommunes tolv lokale folkeskoler og er derfor potentielle brugere af Ung Egedals samarbejdsfag i forbindelse med åben skole. Inklusiv fritidsundervisning, Projektværksted og andre aktiviteter er Ung Egedal årligt i kontakt med ca. 1.800 af kommunens unge – svarende til 55 % af de unge.

Ungdomsskolen

I Egedal Kommune har der længe været en tradition for et tæt samarbejde mellem de lokale folkeskoler og ungdomsskolen Ung Egedal – faktisk blev det første samarbejdsfag oprettet allerede i 2004. Således stod man i Egedal Kommune også med et forspring i form af eksisterende relationer mellem skoler og ungdomsskolen, da åben skole skulle implementeres. Samtidig med implementeringen af åben skole stod Egedal Kommune dog også overfor udfordringen med at implementere en ny skolestruktur, der bl.a. resulterede i en øget lærerudskiftning.

Ung Egedal er som Egedal Kommunes ungdomsskole, en samlet organisation for den traditionelle fritidsundervisning, Masterclass undervisning, 10. klasse, tre aftenklubtilbud, et Projektværksted, den koordinerende SSP-indsats samt selvfølgelig samarbejdsfag til folkeskolen. Organisatorisk er Ung Egedal forankret i Center for Skole og Dagtilbud og indtager her en central rolle i forhold til at løfte interne udviklingsprojekter. Eksempelvis som tovholder på det 4-årige strategiske mål "Ung i Egedal", og indsatserne herunder, hvilket bl.a. har resulteret i, at Egedal Kommune af DUF er blevet kåret som årets Ungdomskommune 2016.

Internt er Ung Egedal opbygget med en Ungdomsskolebestyrelse, en ledelse (Ungdomsskoleleder og viceungdomsskoleleder), fire stabsfunktioner (Sekretariat, Udviklingskonsulent, Kommunikationskonsulent samt et tovholderforum) og endelig de seks afdelinger (Fritidsundervisning, Samarbejdsfag, 10. klasse, Klubtilbud, Projektværkstedet og SSP). Organisationen tæller 18 fastansatte, 24 klubmedarbejdere og 99 fritidsundervisere. Ung Egedal er fysisk placeret med kontor i Smørum, hvor der også er klub. Derudover er et værested og et ungdomshus placeret i Ølstykke, samt fritidsundervisning på ni andre lokationer i kommunen.

Igennem de seneste par år har Ung Egedal i endnu højere grad arbejdet med at sætte de unge i centrum – ikke blot for aktiviteterne, men også for udviklingen af dem. Formålet hermed er at skabe aktiviteter, rum, platforme og nye betragtningvinkler sammen med de unge, så de udvikles og får styrket deres kompetencer og samfundsforståelse. De største udfordringer for at skabe et fælles ungemiljø i Egedal er de geografiske afstande, som ligeledes gør det vanskeligt for de unge at skabe sig et overblik over udbudte fritidsaktiviteter. Dog viser en ny Ungeprofilundersøgelse, at antallet af unge, som er en del af det organiseret klubmiljø, er højere end landsgennemsnittet. Overordnet peger Ungeprofilundersøgelsen dog på, at de unge i Egedal på langt de fleste områder ligner unge i resten af landet.

Odense - UngNord

Odense er landets tredjestørste kommune med ca. 196.000 indbyggere, og har over en længere årrække oplevet en befolkningstilvækst. Kommunen er præget af at være en studieby, men oplever samtidig en højere arbejdsløshed end landsgennemsnittet og sammenlignelige kommuner. Overordnet set er Odense kendetegnet ved, at byen i disse år gennemgår en transformationsproces fra at være en stor dansk by til dansk storby.

Børn- og Ungeforvaltningens i Odense er struktureret således, at forvaltningen er opdelt i tre regioner, hvor der er etableret en ungdomsskole under hver region. UngNord dækker Børne- og Ungeregion Nord hvor der er ca. 60.000 indbyggere og er ca. 3.500 potentielle brugere i aldersgruppen 14 til 18 år. UngNord er i kontakt med ca. 50 % af disse, hvilket dog kun udgør det registrerede antal brugere. Derudover er der en gruppe af børn og unge, som indgår i flere aktiviteter, indsatser samt særlige projekter rettet mod børn og unge, men som ikke er indmeldt i ungdomsskolerne og klubberne. Alene i valgfagssamarbejdet, hvor UngNord i samarbejde med syv folkeskoler, foreningslivet, ungdomsuddannelser og kulturlivet udbyder valgfag på tværs af regionen er ungdomsskolen i berøring med ca. 1400 elever.

I Børne- og Ungeregion Nord er der 11 folkeskoler, som er kendetegnet ved at de er placeret i vidt forskellige boligområder - lige fra de ressourcestærke til de udsatte boligområder. UngNord dækker derfor en bred målgruppe af forældre, børn og unge. De børn og unge, ungdomsskolen er i kontakt med, er derfor kendetegnet ved vidt forskellige udfordringer og behov.

Ungdomsskolen

UngNord er bygget op som én ungdomsskole, med en ungdomsskolebestyrelse, en ungdomsskoleleder, viceungdomsskoleleder og herudover leder(e) for hver af de enkelte afdelinger; Fritidsbutikken, Fritidsundervisning, Klubområdet og Ungdomsakademiet. Der er ca. 200 medarbejdere ansat i UngNord, hvoraf ca. 130 er fastansatte og 70 er timelønsansatte.

UngNord tilbyder et bredt portefølje af aktiviteter inden for fritids undervisning, klubvirksomhed, 10. klasser, heltidsundervisning, danskuddannelser for 18-25-årige og flere vejlednings- og aktiveringsprojekter. UngNord prioriterer samarbejdet med fritids- og foreningslivet højt, og ser det som en særlig opgave at styrke børn og unge i at blive de bedste udgaver af sig selv på deres vej mod at blive aktive medborgere. Derudover er der i ungdomsskolen en lang tradition for at samarbejde med folkeskolerne, herunder samarbejdet omkring heldagsskole, åben skole, understøttende undervisning mm.

Det tætte samarbejde imellem folkeskoler og ungdomsskole i Børne- og Ungeregion Nord styrkes bl.a. igennem ungdomsskolelederens rolle som formand for Ungeledergruppen for Børn- og Ungeregion Nord samt deltagelse i Ledergruppen i Børne- og Ungeregion Nord. UngNords ungdomsskolebestyrelse, som er etableret pr. 1. januar 2016, består af to medlemmer valgt af og blandt, Børn- og Ungeudvalgets medlemmer, og de resterende medlemmer repræsenterer i interesseorganisationer, medlemmer og elever.

UngNord er geografisk lokaliseret i Børne- og Ungeregion Nord i Odense og har placeret aktiviteter på 23 lokaliteter i regionen, herunder fritidsundervisning, klubvirksomhed, heltidsundervisning. Administration og dagundervisning er primært placeret samlet, i gode fysiske rammer, på en nedlagt tidligere folkeskole.

Norrdjurs

Norrdjurs Kommune bugter sig langs Jyllands næsetip, men er med sine 38.085 indbyggere en lille kommune fordelt på et geografisk stort areal på 721 km². Mod nord har Norrdjurs en af landets længste kystlinjer, og mod syd ligger Syddjurs kommune. En mangfoldig natur, den gamle købstad Grenaa og et væld af mindre, aktive bysamfund er med til at tegne et billede af Norrdjurs.

De unge i kommunen i aldersgruppen 0-17 år udgør med 10.899 ca. en 1/4 af indbyggertallet. UngNorrdjurs har igennem skolesamarbejder mulighed for at komme i berøring med 4.361 unge i aldersgruppen 7-17 år. De unge er fordelt på 10 skoler på fastlandet samt en skole på Anholt. Fire skolerne har overbygning, mens syv er børnebyer, hvor dagpleje og børnehaver er en del af hverdagen.

Skolerne i Norrdjurs Kommune er selvstændige aftaleenheder med egen skolebestyrelse og egen ledelse. Skolerne er underlagt kommunalbestyrelsens mål- og rammestyring

Ungdomsskolen

UngNorrdjurs er aktør og medspiller på mange felter inden for børne- og ungeområdet. Norrdjurs Kommune bruger ungdomsskolen som et fleksibelt redskab, når der skal laves løsninger og tilbud for børn og unge. Ud fra statementet "Mulighedernes Unge Arenaer" arbejdes med unge fra forebyggelse og tidlig indsats til normalområdet.

UngNorrdjurs dækker på nuværende tidspunkt følgende områder: Almen Ungdomsskoleundervisning, Aftenklubber, Juniorklubber, Heltidsundervisning, Ungdomskonsulenter op til 25 år, SSP, Støttekontakt, Fritidspas, Skaterpark, Ungdomsunivers (16-25 årige) samt Døgninstitutioner. Områderne fordeler sig på 11 forskellige fysiske lokaliteter i hele kommunen.

UngNorrdjurs er forankret i socialforvaltningen og ledes af en ungdomsskoleleder som aftaleholder samt en viceleder og fem afdelingsledere. Hertil kommer en ungdomsskolebestyrelse bestående af ni medlemmer: to kommunalbestyrelsesmedlemmer, to forældrerepræsentanter, en Fritidsrådsrepræsentant, en LO-repræsentant, en DA-repræsentant, fire ungerepræsentanter samt to medarbejderrepræsentanter.

Alle unge er på et eller andet tidspunkt i løbet af deres ungdom i kontakt med UngNorrdjurs. Dette skyldes mangfoldighed og helhedstanke i organisationen, med alt fra klasseforedrag/spørgeskemaer med ungdomskonsulenter til naturligvis skolesamarbejde med valgfag/understøttende undervisning og alle de andre tilbud i det almene ungdomsskoleområde. UngNorrdjurs har inden for almenområdet en målgruppe på 2.731 unge i alderen 14-18 år og er i løbet af en sæson i kontakt med ca. 60 % af disse.

Som ung i Norrdjurs står man overfor flere udfordringer. Den første og største er, at kommunen generelt har et lavt uddannelsesniveau. Mangel på videregående uddannelser og arbejdspladser for højtuddannede gør, at man som ung skal fraflytte for at uddanne sig eller opnå en passende stilling. Dette er ikke kun et problem for de unge, men også for Norrdjurs kommune, da de ressourcestærke unge ofte ikke flytter tilbage. For det andet er der store geografiske afstande internt i kommunen, hvilket også er en udfordring for UngNorrdjurs, da det vanskeliggør aktiviteter på tværs, som kunne skabe merværdi for den enkelte ung. For de unge betyder det dog hovedsagligt megen transporttid til og fra skole, aktiviteter, venner osv.

Kolding

Kolding Kommune er designkommunen i trekantområdet. Kommunens vision "Sammen designer vi muligheder for et bedre liv gennem entreprenørskab, social udvikling, uddannelse og viden" forsøges tænkt ind i alle forvaltninger, herunder også 'Børne og Uddannelsesforvaltningen, hvor Ungkolding er placeret.

Kolding Kommune vokser i disse år som uddannelsesby bl.a. på grund af satsning med et helt nyt prisbelønnet universitetsbyggeri. Der bor godt 7000 unge i alderen 13-18 år ud af en samlet befolkning på knap 92.000. Til at varetage skolegangen for disse unge er der 21 folkeskoler, heraf 3 specialskoler og derudover 4 private/friskoler.

De unge i Kolding Kommune klarer sig over landsgennemsnittet til afgangsprøverne, og samtidig opfyldes målsætningen med 95% af en årgang der starter på en ungdomsuddannelse nemt. Koldings skoler, herunder ungdomsskolen deltager sammen med 12 andre kommuner i 'læringsledelse' som er muliggjort via tilskud fra mærsk puljen.

Ungdomsskolen

Ungdomsskolen Kolding er en sammenlægning af fire tidligere selvstændige ungdomsskoler, men er nu én ungdomsskole. Der er et ledelsesteam med en ungdomsskoleleder, en viceleder samt fire afdelingsledere og en bestyrelse. Der er knap 200 ansatte hvoraf en tredjedel er fastansatte.

Ungdomsskolen dækker over flere traditionelle opgaver med fritidsundervisning, klubvirksomhed og dagundervisning. Derudover er vi involveret i mange projekter både lokalt, nationalt og internationalt.

Fritidsundervisningen dækker over 70-100 hold, ture og rejser. Derudover er fritidsundervisningen involveret i partnerskabsaftaler med folkeskolerne. I kommende sæson er der indgået aftaler med 14 folkeskoler hvor ungdomsskolen varetager undervisning i folkeskoleregion.

Heltidsundervisningen består af fem særligt tilrettelagte undervisningstilbud. 2 af tilbuddene er målrettet sent-ankomne tosprogede fra 13-25 år. Nordre Skole er tiltænkt unge fra 7.-10. klasse der af forskellige årsager ikke kan modtage et traditionelt skoletilbud. 'Pigeklassen' er designet til piger der er anbragt på opholdssteder i kommunen og som ikke har intern skole. Sidst men ikke mindst er skolen på Kolding Sygehus en del af heltidsundervisningen.

Klubtilbuddene spænder over fritidsklubber (4.-6. klasse) om eftermiddagen på seks forskellige adresser, og syv ungdomsklubber for de 13. - 18. årige. I klubberne forankres SSP tiltag, samt en del af vores projekter.

Projekterne spænder over internationale aktiviteter i Erasmus +, til mødeledelse i TUS, TBS og 'projekt den gode årgang' i samarbejde med Familieafdelingen.

I partnerskab med det lokale brandvæsen driver vi 'Brandkadetterne' i Kolding, både som uddannelse og som ungdomsbrandkorps.

Derudover en del større og mindre projekter i relation til de to ghetto-områder, der er i Kolding by.

Randers

”Randers er sin egen. Vi er ildsjæle, hjælpsomme, fightere, selvironiske, vi er dygtige, ambitiøse og ordentlige. Vi er lidt anderledes.” Sådan begynder den nye grundfortælling om Randers, der især sætter fokus på den særlige evne Randers har til at få ideer og handle på dem. Brandingsprocessen bliver udtrykt i grundfortællingen; ”Vi er lidt anderledes - ja lidt Randerledes.”

Randers Kommune er en kommune i Region Midtjylland med et indbyggertal på 96.800 – stærkt på vej mod de 100.000. Kommunen udgøres af 6 tidligere primærkommuner er Danmarks syvende største, hvor over halvdelen ca. 63.000 af indbyggerne bor i Randers by. De udfordringer unge har i Randers knytter sig til ofte til uddannelse og ledighed. Randers er kendetegnet ved ikke at være en by med mange eller længerevarende uddannelsesmuligheder. De unge tager til eksempelvis universitetsbyerne Aarhus og Aalborg for at studere. Mange af de unge med længerevarende uddannelser bliver i universitetsbyerne. Der er forholdsvis mange unge offentlige forsørgede i Randers kommune, mangel på praktikpladser og høj ledighed blandt nyuddannede.

Organisatorisk består Randers kommune af en afdeling for Social og arbejdsmarked, Miljø og teknik, Sundhed, Kultur og ældre samt Børn og skole, hvor Randers Ungdomsskole er placeret. Der er aktuelt 19 folkeskoler og 6 private skoler i Randers kommune. Randers kommune har i 2016 fået et Ungeråd som skal medvirke til at brande Randers og skal inddrages i sager der vedrører ungdommen i Randers kommune.

Ungdomsskolen

Randers Ungdomsskole har organiseret opgaveløsningen i 3 hovedområder – Fritidsundervisning, Fritidsmiljøer og Heltidsundervisning som understøttes af en Projekt- og udviklingsafdeling, et centralt sekretariat og en Grejbank. Ledelsesgruppen består af en ungdomsskoleleder, viceungdomsskoleleder og fire afdelingsledere. Der er ca. 315 ansatte, hvoraf 75 medarbejdere er uddannede lærere/pædagoger, 160 medarbejdere har en anden faglig uddannelse og andre har både en pædagogisk og faglig uddannelse

I Randers Ungdomsskole spænder fagrækken vidt og varierer med mange forskelligartede undervisningshold og aktiviteter aktuelt bestemt og afstemt ud fra de unges idéer, interesser og behov. I Randers kommune er der ca. 13.000 potentielle unge ungdomsskolebrugere, hvoraf 6263 ligger i målgruppen af unge i alderen 13 – 18 år. Der er aktuelt over 4000 cpr-elever, som frekventerer Randers Ungdomsskole fordelt på over 300 undervisningshold. Randers Ungdomsskole har en mission om konstant at fokusere på nye muligheder og kompetencer, så vi i fællesskab kan tilrettelægge til, der er vedkommende og behovsopfyldende for alle unge i Randers kommune. Ungdomsskolen kendetegnes yderligere ved en lang række fællesskaber, hvor vi udvikler, udforsker, udfordrer og styrker de unges kompetencer til at danne meninger og betydninger i samspil med andre.

Ungdomsskolebestyrelsen består af 11 medlemmer og er sammensat af et medlem valgt af Randers Kommunalbestyrelse, 2 medlemmer udpeget af kommunalbestyrelsen efter indhentet indstilling fra lokale organisationer, herunder arbejdsmarkedets parter, foreninger og uddannelsesinstitutioner, der har særlig interesse i ungdomsskolearbejdet, 3 medlemmer valgt af og blandt forældrene til unge i ungdomsskolen, 3 repræsentanter for lærere og øvrige medarbejdere og 2 repræsentanter for eleverne valgt af og blandt ungdomsskolens elever. Aktuelt er bestyrelsesformanden en 22 årig ung studerende.

Ungdomsskoleforeningen

ung

Rugårdsvej 9 B, 5000 Odense C
Tlf. 66 149 149, fax 66 128 124
ung@ungdomsskoleforeningen.dk
www.ungdomsskoleforeningen.dk